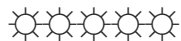

UPRAVNA POSLOPJA IN VILE PROTI LESCAM

Hotel Bastl, Restavracija Kunstelj in Gostilna Kosmač, 1850-1888

Gostilna Kunstelj ima v logotipu gostilne na fasadi letnico 1873, sosednja hiša (včasih gostilna Kosmač) ima na portalu letnico 1888, na drugi strani ceste stoji znamenita stavba – včasih hotel Bastl (zgrajeno med 1826 in 1868) in Zaletelova vila (včasih Resmanova pristava), ki še danes na vhodnih železnih vratih nosi letnico 1802. Vse te letnice nam jasno kažejo, kdaj so posamezne hiše nastale.

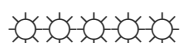

Gasilski dom, 1896

Gasilski dom. Dne 30. t. m. so v Radovljici blagoslovili novi dom gasilnega društva. Novi dom je prav lepa stavba in nima jednakega na Kranjskem.
Domoljub, 17. 09. 1896

Gasilski dom, ok. 1920
Vir: arhiv Rajko Jagrič (detajl)

Hudovernikova in Globočnikova vila, 1900

Globočnikova vila. Najstarejši vili stojita na severozahodnem delu. Vilo je postavil v letu 1899 Ermenegildo Pezzano, zidarski mojster iz Dovjega pri Mojstrani (časopis Gorenjec ga navaja kot Pečana op. p.). Vilo je že leta 1916 prodal Josipini Vidic iz Radovljice, po vojni pa so jo kupili Globočnikovi iz Mošenj.

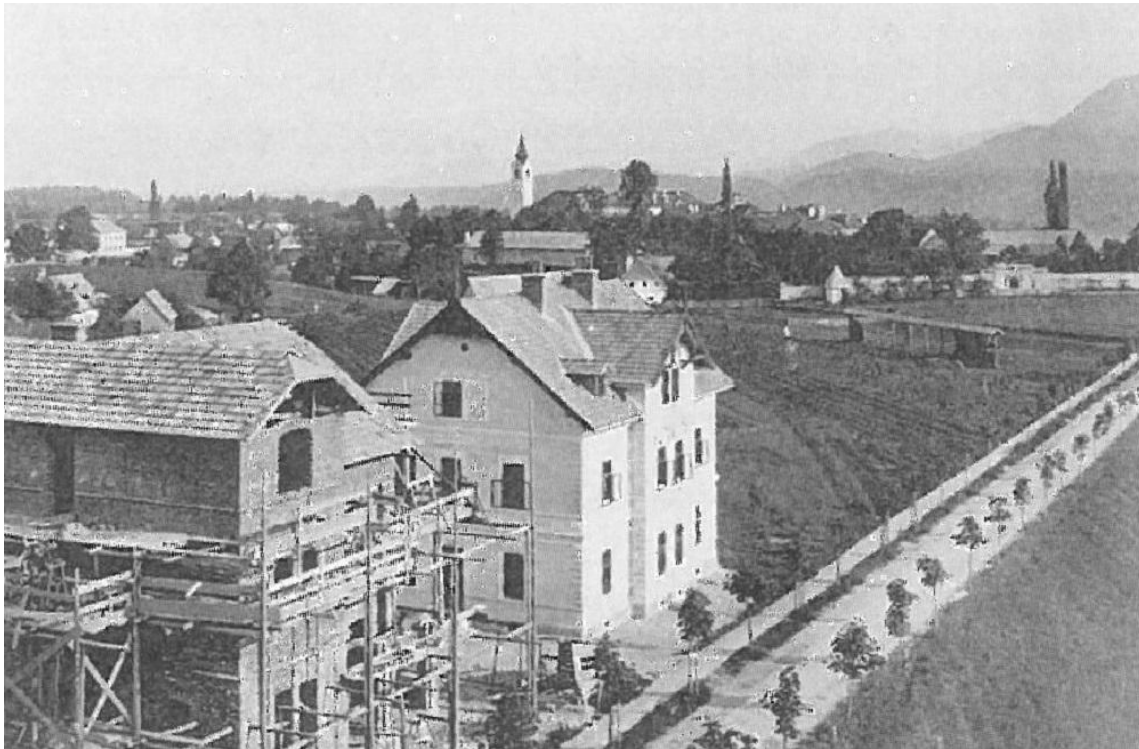
Vir: Oris vilske četrti v Radovljici v prvi polovici 20. stoletja; avtorica Nika Leben - Avguštinov zbornik 2003

Hudovernikova vila. Sosednja vila je glede na fotografijo nastala pred Globočnikovo vilo. (Kdo je bil prvi lastnik ali graditelj ne vemo. O. p.). Leta 1907 jo je za potrebe stanovanj svojih uradnikov kupila Mestna hranilnica, leta 1914 pa jo je kupil Vinko Hudovernik iz Radovljice.

Radovljica, pred 1900

Vir: Zgibanka MRO (Sadna razstava)

Radovljica - gradnja Globočnikove vile, 1899-1900
Vir: Avguštinov zbornik

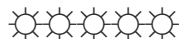
Radovljiška občina v stiski. Kakor smo izvedeli, zadeva glede zidanja novega uradnega poslopja v Radovljici vključno s tem, da je vlada že dovolila 76.500 K za to poslopje, še vedno ni rešena in se je v zadnjem času tako zasukala, da dela Radovljičanom mnogo sitnosti in resnih skrbi. Vsemu temu je dalo povod pomanjkanje stanovanj. Kakor znano, so morali stanovati pred nekaj leti nekateri uradniki v Lescah, ker niso mogli dobiti pripravnih stanovanj v Radovljici. Ta nedostatek pa se je potem odpravil s tem, da so se ob novi cesti proti Lescam sezidale tri hiše, izmed katerih je ena last stavbenega mojstra g. Pečanova. Tako bi se z dosedanjimi stanovanji za silo že prebilo in počakalo, da bi se sezidal novo uradniško poslopje, in obenem potem bi se zidalo v Radovljici še nekaj novih hiš, nekaj pa bi se jih priredilo tako, da bi bila sposobna za stanovanje. A v prejšnjem mesecu je g. Pečan kar naenkrat odpovedal stanovanja vsem trem strankam, ki so stanovale v njegovi hiši iz vzrokov, katerih ne bomo tu navajali. Stranke, ki so stanovale v Pečanovi hiši, so uradniki z družinami in eden še sedaj ni dobil novega stanovanja. O vsem tem je izvedela tudi deželna vlada v Ljubljani ter poslala radovljiški občini ukaz, da mora sezidati hišo s šestimi stanovanji, drugače pa se bodo izselili uradi iz Radovljice. Mestni zastop se je predzadnje srečal pri drugi seji, ker k prvi seji ni prišlo toliko povabljenec, da bi bila seja sklepčna, posvetoval o ukazu deželne vlade ter še tisti dan svoje ukrepe sporočil v ekspresnem pismu v Ljubljano. Kaj modrega je ukrenil, še ni dobro znano, ker je bila seja tajna. Vendar se govori, da se je sklenilo, da se bode takoj spomladi zunaj mesta sezidala nova šola, stara pa predelala v stanovanja. No, to bi bilo pametno in umestno, ako bi se hotela le

vlada ozirati na to ter varovati Radovljico prevelikih troškov. Pa, kakor se sliši, hoče deželna vlada na vsak način, da se v Radovljici najprej odpravi vsako pomanjkanje stanovanj in da šele, ko se bode to zgodilo, se bo začelo tam zidati novo uradno poslopje. Radovljiška občina se bo torej najbrž morala odločiti, kakor hitro mogoče sezidati še kako novo hišo s stanovanji, ki se bodo dala v najem, ako bode hotela obdržati vse dosedanje urade v Radovljici. Mislimo, da ga ni zavednega Radovljičana, ki bi ne znal ceniti njih obstanka v svojem mestu, in tudi uradniki se ne morejo veseliti, ako bi se morali seliti na Bled ali pa kam drugam gori proti Jesenicam, ker bi bilo ondi še vse dražje, kakor v Radovljici. Zato, dragi Radovljičani, storite, kar je mogoče, da obdržite urade in ne glejte preveč na troške, katere bi Vam provzročilo zidanje nove hiše za stanovanja, kajti ti troški, če bi bili še tako veliki, se bodo s časom že kako poravnali, uradov pa ne boste nikoli dobili nazaj, ako jih boste enkrat izgubili! Za izgled naj Vam bode zapuščena Planina in nameravani veliki kolodvor za Predtrgom!

Gorenjec, 19. 10. 1901

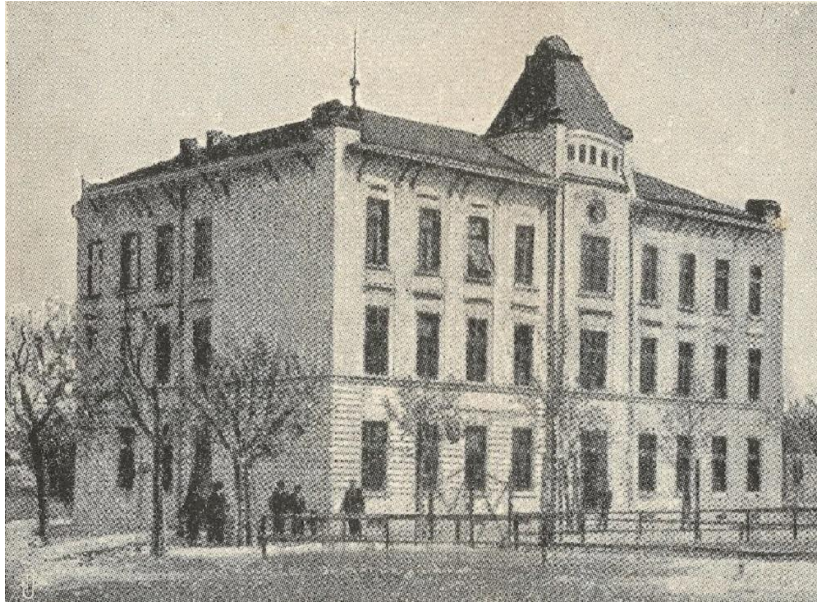
**Globočnikova in Hudovernikova vila (detajl), nat. 1910
Vir: Pozdrav iz slovenskih krajev (Mladinska knjiga 1987)**

Ljudska šola, Mestna hranilnica in Sodišče, 1903/04

Uradno poslopje v Radovljici. Razpisana so zidarska, kamnoseška in tesarska dela za novo uradno poslopje na dan 20. decembra t. l. stavbene načrte i . t. d . je možno upogledati pri deželnem sodišču ljubljanskem. Vložiti je tudi kavcijo.

Gorenjec, 14. 12. 1901

Mestna hranilnica, ok. 1905

Vir: arhiv Zvone Razinger

Op.: Zgoraj je viden okrogel prostor za mestno uro, ki je še danes prazen!

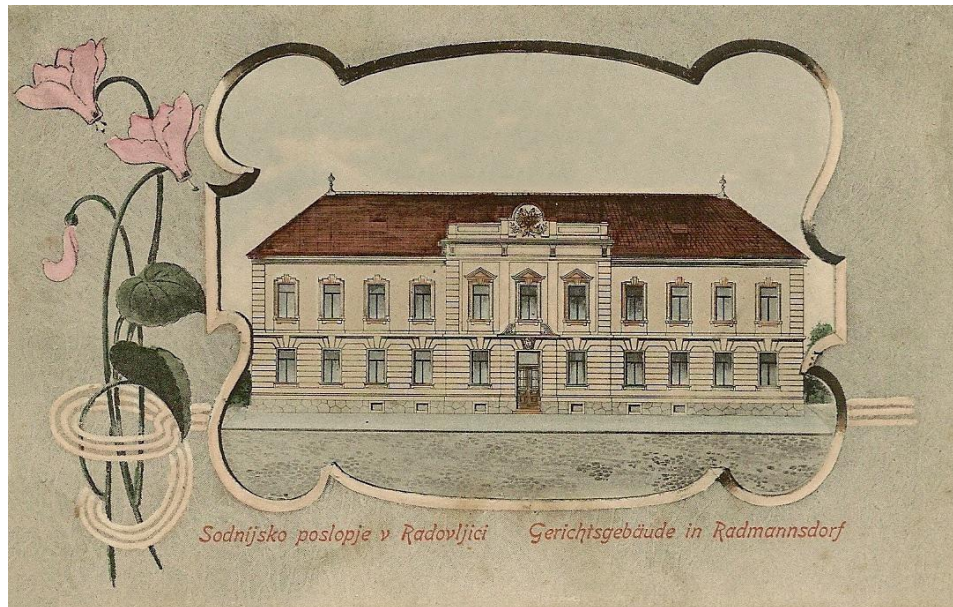
Novo uradno poslopje v Radovljici je dodelano, in se bodo uradi, kakor se govori, že sredi tega meseca preselili vanj. Tudi nasproti stoječa dvanadstropna mestna hiša je na vnanje že dovršena. O tem kaj več v kratkem.

Gorenjec, 10. 10. 1903

Dve uradniški stanovanjski zgradbi. Oba radovljiška denarna zavoda sta naložila večino svojo rezervnega zaklada v večje stavbe. Hranilnica je zidala pred dvema letoma dvanadstropno poslopje za stanovanja in za zavod sam, istotako je posojilnica letošnjo leto pričela graditi dvanadstropno hišo za uradniška stanovanja. S tema poslojema se je mestu jako ustreglo; saj bo kmalu na razpolago toliko lepih stanovanj, da bodo uradniki popolnoma zadovoljni in tudi tujci ne bodo tožili, da se v Radovljici ne dobi nobenega primerne prostora za bivališče. Seveda bi bilo po našem mnenju koristneje za zavod sam, če bi se pripravili bodisi v tem, bodisi v onem poslojju prostori tudi za

kako trgovino ali pa gostilno. Toda v tem oziru so bili odločilni razni lokalni faktorji. Daj usoda Radovljčanom v kratkem še vodovod, za katerega se poganjajo z vso silo in potem smejo ponosno stopiti tudi pred razvajeno letoviško družbo. Tedaj je tudi osigurana bodočnost radovljiškega mesta.

Gorenjec, 23. 12. 1905

**Razglednica »Sodnijskrga poslopja v Radovljici«, od. 1903
Vir: arhiv Gregor Kobler**

Nova šola. Naše, včasih kakor mrtvo mesto, je v zadnjih letih naenkrat oživel. Ko se je odstranila ovira, ki je zadrževala desetletja razvoj mesta, ko so se jeli obširni prostorni travniki na severnem in zapadnem delu mesta parcelirati, tedaj šole se dvigne vsako leto več novih stavb, ki so v kras vsemu mestu. Na cesarjev god pretekli torek smo otvorili novo šolsko poslopje, imponantna stavba mestne hranilnice je bila že dodelana preteklo jesen, dve prav lični vili sta se dogradili tekoče leto, g. Zalar je sezidal novo enonadstropno hišo, v kateri je nekaj sob za tujce in tudi dobro obiskana gostilna. Tudi posojilnica namerava zidati svoj lastni dom, tako da bo ob poti v Lesce kmalu stala hiša pri hiši.

Tudi sadna razstava, na katero prihaja vsak dan še novo sadje, je Radovljico bolj odprla svetu, ker vsak dan obišče več odličnega in priprostega občinstva nad vse zanimivo izložbo.

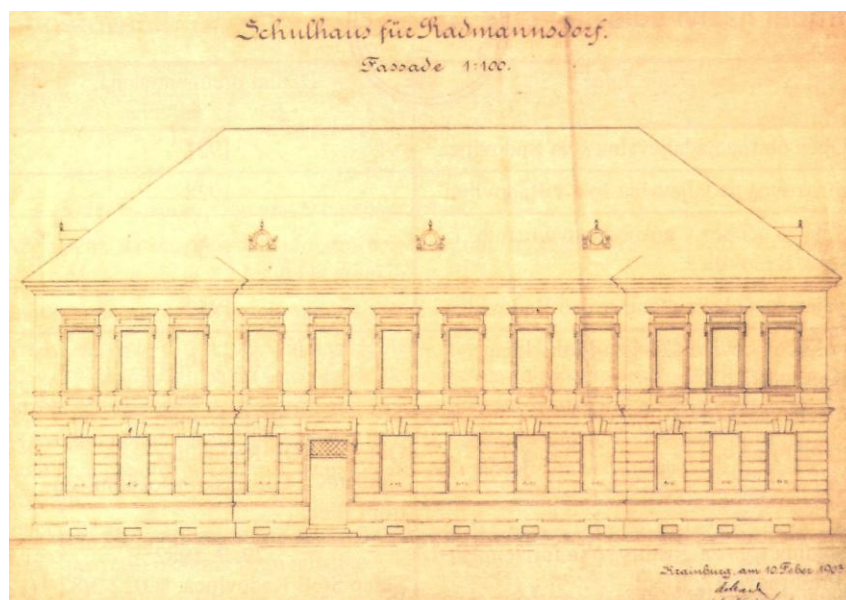
Radovljica je po naravi ustvarjena za letoviško mesto. Na vse strani so krasni izprehodi

in izleti - omenjamo le Brezje, Begunje, Poljče, Lesce, Bled, Kamno gorico - nikjer nobenega tovarniškega dima, ki bi okuževal zrak, po celi okolici smrekovi gozdi - in vendar tujci do zadnjega niso zahajali k nam.

Vzrok je bil v prvi vrsti veliko pomanjkanje stanovanj, s čemer se je v zadnjem času izdatno opomoglo, dalje pa posebno nedostajanje dobre vode. Vodovod je naravnost vitalnega pomena za Radovljico, od vodovoda je odvisna boljša bodočnost našega mesta. Novi občinski odbor se je z vso vnemo lotil tega dela, ali kaj, ko vmes segajo vidni in nevidni faktorji in zabranjujejo celo konstituiranje občinskega starešinstva, kaj šele uspešno delovanje v vodovodnem oziru.

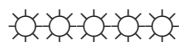
Dalje naj se pa tudi zdrami eden izmed domačinov - saj kapitala je dovolj v mestu - in naj zgradi modern hotel s kavarno v novem koncu mesta. Uspeh mu je zagotovljen. Hvaležno mu bo domače občinstvo in tujci, ki so le dozdej morali naravnost ogibati mesta, kjer je bilo vsega skupaj komaj par sob za prenočišče.

Gorenjec, 08. 10. 1904

Načrt fasade Ljudske šole, 1904

Vir: Bilten EGŠŠ

Zalarjeva / Novakova hiša, 1904

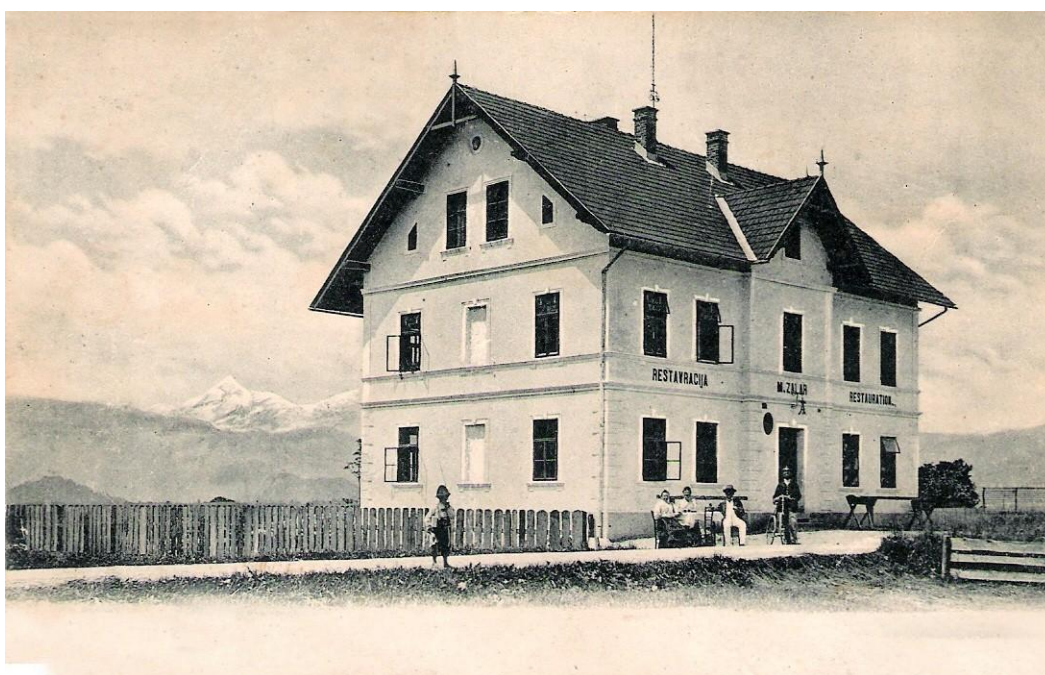
Zalarjeva hiša

G. Franc Zalar je sezidal novo enonadstropno hišo, v kateri je nekaj sob za tujce in tudi dobro obiskana gostilna.

Vir: Gorenjec, 08. 10. 1904

Gostilničarja Zalar in Kosmač zidata nove hleve pri svojih hišah, s čimur bo voznikom in kočijažem prav ustrezno.

Gorenjec, 16. 09. 1905

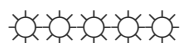

Restavracija Zalar, ok. 1905

Vir: arhiv Darja Novak

Na radovljiškem županskem pečatniku se še sedaj vidi podoba kolesa. V Leškem predmestju se je pred nekaj leti sezidala lepa dvonadstropna hiša in nad vrati ji je stavbenik Hronek napravil podobo nemškega kolesnega moža, to je moža s kolesom v roki. Čemu vse to? Ali je to delo nevednosti, brezbržnosti ali pojemajočega nemškega duha? Pa posezimo še nekoliko nazaj! Pred nekaj leti je bila v Radovljici skupščina družbe sv. Cirila in Metoda. Takratni družbeni predsednik g. Tomo Zupan se je pri slovesnem sprejemu na mestnem trgu spomnil tudi radovljiškega mestnega grba, rekoč: »Mesto Radovljica ima v svojem grbu kolo, ki pomeni napredek. Kakor se kolo suče naprej, tako hiti tudi to mesto za napredkom naprej in naprej!«

Gorenjec, 15. 11. 1910

Pavlinova hiša, 1907

Podobar Jožef Pavlin je hišo sezidal leta 1907.

Kip Cirila in Metoda. Naše mesto napreduje v vsakem oziru. Mestna hranilnica napravlja ravnokar okrog svoje hiše in okrog svojega sveta moderno, prav lično ograjo. A naš umetnik g. Josip Pavlin je napravil v pročelju svoje hiše poleg Zalarjeve gostilne ob glavni cesti proti Lescam soho sv. Cirila in Metoda v naravni velikosti. Delo je pravi umotvor, ki priča o lepih zmožnostih našega domačega mojstra. Opozarjamo posebno vse one, ki prihajajo v naše mesto, da si ogledajo to soho.

Gorenjec, 28. 08. 1909

Hiša podobarja Pavlina (s kipom Cirila in Metoda)

Vir: arhiv Darja Novak

Op.: Zadaj Zalarjeva hiša (v času nastanka fotografije že Novakova)!

Vovsova in Festova vila, 1903/04

Vovsova in Festova vila, pred 1927
Vir: DAR

Gradnja Festove vile (detajl), od. 1905
Vir: družina Sartori-Čebulj

Novi del radovljiškega mesta proti Lescam vedno bolj napreduje. Lična vrtova pred novima vilama dr. Vovsa in stavbenika Hroneka sta povsem dogotovljena in spričujeta, da jih je uredila spretna roka domačega vrtnarja g. Megušarja. Pri novem šolskem poslopju se dela žičasta ograja, za poslopjem pa urejajo novi šolski vrt. Kostanji za nov drevored ob bregu nasproti šolskemu in sodnemu poslopju so tudi že zasajeni.

Gorenjec, 15. 04. 1905

Posojilnica. Temelj novemu posojilničnemu poslopju so pričeli kopati pretekli teden. Zidarska dela je prevzel tukajšnji stavbenik g. Hronek.

Gorenjec, 26. 08. 1905

Festova vila. Prememba posesti. G. Hronek je prodal svojo lani nanovo sezidano vilo g. ministerijalnemu svetniku pl. Vestu.

Gorenjec, 26. 08. 1905

Radovljica, od. 1905
Vir: družina Sartori-Čebulj

Na levi: Hudovernikova vila (spredaj) in Mestna hranilnica

Na desni: Festova vila (spredaj) in Sodišče z zapori.

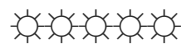
Op. Ljudska šola je skrita za stavbo sodišča, vilo dr. Vovsa pa zakriva Festova vila.

Radovljica, od. 1905

Vir: arhiv Jože Božič in Rajko Jagrič

Od leve: Šola, Sodišče, Hranilnica, Vovsovo in Festova vila ter Globočnikova in Hudovernikova vila (Gasilski dom je skrit za njima) in Restavracija Zalar

Mestna posojilnica, 1906

Stavbeni odbor Posojilnice, ki se je volil za zgradbo posojilničnega poslopja, je v seji dne 11. t. m. izvolil svojim načelnikom ravnatelja g. dr. Janka Vilfana. V isti seji se je sklenilo, da se bo sezidala na že kupljenem svetu dvonadstropna društvena hiša. Stroški so proračunjeni na približno 52.000 kron.

Gorenjec, 15. 04. 1905

Nesreča. Pri zgradbi posojilničnega poslopja v Radovljici je padel minuli torek dopoldne delavec G. Jambrovič z višine 13 m tako nesrečno, da so nezavestnega prepeljali v deželno bolnico.

Gorenjec, 14. 10. 1905

Novo posojilnično poslopje je domalega dodelano in se v nekaj tednih odda svojemu namenu. Impozantna dvonadstropna stavba v novem delu mesta je v okras vsej okolici. Na pročelju je vdelan panj s čebelami ter košata lipa, na kateri se blesti z zlatimi črkami napis: Posojilnica v Radovljici. Pritličje je namenjeno za posojilniško in odvetniško pisarno, v prvem nadstropju sta dve veliki stanovanji za stranko, vsako stanovanje ima spredaj in zadaj balkon, v drugem nadstropju pa so tri manjša stanovanja. Stavbena dela je izvršil tukajšnji stavbenik gosp. Josip Hronek pod nadzorstvom inženjerja gosp. Kocha iz Ljubljane, ki je tudi izdelal načrt. Vsi stroški znašajo približno 70.000 K.

Gorenjec, 18. 08. 1906

Stavbena kronika. Novo posojilnično poslopje je razen enega stanovanja že vse oddano. V pritličju se nahajala posojilniška in odvetniška pisarna. — Obsežna

enonadsropna vila g. Sartorija poleg Hirschmanove gostilne s ponosno kupolo je pod streho. Vila bo v okras vsej okolici. — Podjetni gostilničar g. Kunstelj je napravil na vrtu veliko ledenico, nad njo pa verando, odkoder je najlepši razgled na julijske Planine.
Gorenjec, 17. 11. 1906

• Naznanilo.
Posojilnica v Radovljici
207 naznanja
da preseli svojo pisarno
dne 10. oktobra t. l.
v novo lastno hišo št. 81
v bližini sodnijskega poslopja.
V Radovljici, dne 6. oktobra 1906.

Gorenjec, 06. 10. 1906

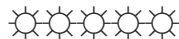

Posojilnica v Radovljici, 1907

Vir: arhiv Brane Kukič - Kuka

Novo posojilnično poslopje, 1908
Vir: Ilustrierte »Reise und Bäder Zeitung«

Nov zvonik, 1907

Dar Hočvarjeva. Nov cerkveni stolp bodo zidali v Radovljici, za kar je darovala gospa Hočvarjeva v Krškem, tukajšnja rojakinja, večjo svoto.

Gorenjec, 22. 04. 1905

Netočna ura. Ura na cerkvenem zvoniku se je v zadnjem času popolnoma sprla s časom. Kaže, kakor se ji poljubi, bije pa vodno nekoliko več, kakor je treba. Ali bi ne bilo umestno popraviti to edino javno uro v mestu? Tudi bi bilo želeto, da se napravi na hranilničnem poslopiju projektirana ura, s čemur bi se zlasti ustreglo osebam, ki imajo opraviti v nasproti stoječi sodnji.

Gorenjec, 26. 05. 1906

Za nov zvonik so začeli voziti kamenje.

Gorenjec, 13. 02. 1906

Nov zvonik dobimo v Radovljici, in sicer v gotškem slogu zidanega. Streho pri starem zvoniku so že podrli. Novi zvonik bo 15 metrov višji od starega. Tudi se dela na to, da se na zvoniku napravi razgledišče (galerija), kar bo gotovo povzdignilo tujski promet v Radovljici. S stolpa bi se videlo po vsej gorenjski ravnini dol do Ljubljane.

Vir: Gorenjec, 17. 08. 1907

Novi zvonik, sezidan v gotškem slogu, sedaj pokrivajo.

Gorenjec, 19. 10. 1907

Ta teden so pričeli s končnim delom na zvoniku naše dekanijske cerkve. Zvonik bo pravi kras radovljiškega mesta in g. dekanu moramo le čestitati, da se je lotil tako težkega, a hvaležnega dela.

Gorenjec, 11. 04. 1908

Stari zvonik, ok. 1900
Vir: Gorenjski muzej Kranj

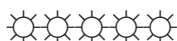
Novi zvonik, ok. 1910
Vir: arhiv družine Sartori-Čebulj

Radovljica, od. 1912
Vir: družina Sartori-Čebulj

Levo: Globočnikova in Hudovernikova vila (spredaj) ter Mestna posojilnica in hranilnica.
Na desni: Festova vila (spredaj) in Sodišče z zapori.
Op. Ljudska šola je skrita za stavbo sodišča, vilo dr. Vovsa pa zakriva Festova vila.

Pivovarna med Radovljico in Lescami, 1907

Pivovarna v Radovljici. Severno Radovljice se namerava zgraditi pivovarna in se z deli prične že prihodnjo pomlad. Zvarilo se bo vsako leto 40.000 hektol. Piva.

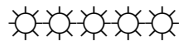
Gorenjec, 07. 12. 1907

Propad načrta pivovarne v mestu. Pivovarna bavarskih podjetnikov je za Radovljico zmrznila. Sedaj jo nameravajo menda sezidati v Lescah. A dozdeva se nam, da bo še precej Save steklo proti morju, predno dobe Lesce to podjetje.

Gorenjec, 11. 04. 1908

Pivovarna med Radovljico in Lescami, 1907
Vir: arhiv Maksimilijan Košir (foto Pavlin)

Primožičeva vila, 1910

Uradnik Primožič zida. Iz stavbinske kronike. Sodni kanclist L. Primožič si sezida jako lično hišo ob cesti proti Lescam nasproti gostilne Zalar. S kopanjem temelja so že pričeli.
Gorenjec, 16. 07. 1910

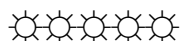
Nova hiša. Iz stavbene kronike. Lična vila sod. kancelista L. Primožiča bo kmalu dovršena. V njeni bližini namerava postaviti hišo Iv. Fajdiga, a tudi nekaj družih podjetnih gospodov se pogaja za lastne strehe. Znamenje, da ugaja mnogim naše lepo mestece.
Gorenjec, 15. 10. 1910

**Primožičeva vila (kasneje »Vila Marija«), od. 1938
Vir: DAR (detajl razglednice)**

Prepoved nadaljevanja gradenj. Del pisma namenjen župniku in kanoniku Janezu Novaku »...Občinski odbor je na svoji seji 22. junija 1911 soglasno sklenil dati napraviti za mesto Radovljica, oziroma Predmestje proti Lescam regulacijski načrt, v katerem bo natančno določena stavbna črta in nivo ter ceste. Nadalje, da se delo pospeši in da tako dolgo, dokler ne bo regulacijski načrt izgotovljen in potrjen ne izda nobenega stavbnega dovoljenja in da toliko časa ne sme nihče na teh prostorih graditi hiše ali kakega drugega poslopja.«

Vir: Oris vilske četrti v Radovljici v prvi polovici 20. stoletja; avtorica Nika Leben - Avguštinov zbornik 2003

Poiskus datiranja gradnje (otvoritve) stavb proti Lescam, 1896-1910

Zgrajeno 1896-1906:

Gasilski dom	1896		
		Globočnikova vila	1899
		Hudovernikova vila	1900
Vovsova vila	1903		
Festova vila "Beli dvor"	1904		
Ljudska šola	1904		
Sodišče	1904		
		Mestna hranilnica	1904
Restavracija Zalar	1904		
		Mestna posojilnica	1906
Pavlinova hiša	1907		
		Primožičeva vila	1910
		Pivovarna (v Lescah)	1907

Predtrg

Vojašnica v Predtrgu

Vojašnica v Predtrgu, 1915
Vir: delcampe

Objekt je stal leta 1915 točno tam, kot je bilo vojaško skladišče stare jugoslovanske vojske leta 1940. To skladišče je bilo v "Dovini"- tako se je imenoval graben, kjer je danes cesta iz Šmidova v separacijo. Do skladišča je vodila stara cesta –po današnji Gregorčičevi in nato delno po Stanka Lapuha. Pred klančkom je zavila levo navzdol. Tam kjer je danes vodohram je bil ovinek – levo je šla do vojaškega skladišča, desno pas naprej v Predtrške gmajne in na Stan ter na Fuksovo brv.

Objekt na sliki je bil lesen in ga je stara YU vojska nekje leta 1930 do 1935 predelala, da je imel betonske temelje in je bil zidan. Leta 1941, ko je YU vojska propadla, so ljudje vdrli v to veliko skladišče in pobirali obleke, obutev, hrano, orodje, orožje vseh vrst (pištole, puške, bombe, patrone, eksploziv, eksplozivne vrvice itd) in vozili domov. Izpraznili so celotno skladišče. Ko so prišli Nemci so na plakatih javno objavili, da naj vsi ki so karkoli vzeli iz tega skladišča vrnejo na nemško komando. Čez pet dni bodo delali po hišah kontrolo in če bodo našli pri kom kaj iz tega skladišča bo lastnik hiše likvidiran. Tako so ljudje znosili veliko stvari nazaj v strahu da Nemci ne najdejo pri njih.

Napisal: Franci Valant, p. d. Benč (september 2016)

Sartorijeva vila (k. Šegetova vila)

Sartorijeva vila. Temelj novi enonadstropni hiši poleg Hirschmannove gostilne ie začel kopati tukajšnji ključavničarski mojster in posestnik gosp. Sartori.

Vir: Gorenjec, 18. 08. 1906

Vila Sartori. Obsežna enonadstropna vila g. Sartorija, poleg Hirschmanove gostilne, s ponosno kupolo je pod streho. Vila bo v okras vsej okolici.

Vir: Gorenjec, 17. 11. 1906

Sartorijeva vila poleg Hirschmannove gostilne je dograjena, da se bo moglo v par tednih že stanovati v njej. Jako pripravna stavba za letoviščarje.

Vir: Gorenjec, 22. 06. 1907

Stavbena kronika. Lična Sartorijeva vila Predtrgom je do malega dovršena. G. Bogataj je napravil v svoji na novo kupljeni hiši prav čedno prodajalno z velikim izložbenim oknom, hiši _rocto Homanove in gospoda O. Homana popravljajo in oplešujejo. G. Janc je napravil na svojem vrtu verando za goste. Pred posojilničnim poslopjem se dela železna ograja.

Gorenjec, 06. 07. 1907

Opis Vile Mihaela, zgrajena ok. 1907

Šegetova vila Mihaela stoji na zahodnem robu radovljiškega predmestja Predtrga, njen prvi lastnik pa je bil Janez Sartori. Vilo so zgradili po prelomu stoletja, okoli leta 1907 in je dolgo časa veljala za najlepšo vilo v Radovljici, saj jo je obdajal velik park, ki je segal prav do Žal. V parku so imeli celo bazen za kopanje.

Za Sartorijevimi so bili lastniki vile radovljiška trgovska rodbina Savnikovih, ki so kmalu to vilo zamenjali (1922-25) za vilo na zgornjem koncu Linhartovega trga. Po imenu sodeč so bili naslednji lastniki Šegetovi. (op. p.)

Nadstropna vila ima asimetrično zasnovo. Ob stavbno jedro, razgiban z zalomljenimi fasadami, ki se zaključujejo s trikotnimi čeli, je naznani stavbenik postavil večji poligonalni prizidek z velikimi kasetiranimi okni v nadstropju, in sicer kot nadomestilo za poprej odprte lože in verande, celoto pa nadvladuje dvonadstropen poligonalni stolp v jugozahodnem zalomu hiše, ki ga pokriva kupolasta streha. Vhod v hišo je s severne, manj ugledne dvoriščne strani. Dekoracija fasad je na stavbnem jedru omejena na mrežo enostavnih vogalnih pasov, povezanih z vzdolžnimi pasovi, ter okenske okvire, ki slonijo na nekoliko masivnejših konzolnih policah in so sklenjeni s sklepniki. Okna so pravokotna, ponekod v pritličjih i pod streho so sklenjena ločno. Vrhnje nadstropje stolpa in lože je kombinacija predalčne gradnje in grobih ometov, na loži oziroma verandi pa je nad širokim delilnim vencem med spodnjo in zgornjo etažo nakazana balkonska ograja. V zgornji etaži je na vertikalnih pasovih mogoče opaziti stilizirani geometrijski ornament v obliki kroga s po tremi navpičnimi črtami.

Vir: Oris vilske četrti v Radovljici v prvi polovici 20. Stoletja; avtorica Nika Leben – Avguštinov zbornik 2003

Vila Mihaela, pred 1910
Vir: arhiv družina Sartori-Čebulj

Mestni trg

Posojilnica v Radovljici se je preselila v nove prostore tik prejšnjih. – Pevsko in bralno društvo »Triglav« pa ima svojo sobo v prejšnjih posojilničnih prostorih na glavnem trgu.
Gorenjec, 28. 06. 1901

Občinska pisarna v graščini. Sklene se, da se občinska pisarna preseli v graščino in se županstvu naroči, da napravi z graščinskim oskrbništvom primerno najemno pogodbo.
Gorenjec, 10. 02. 1906

Nova fasada Dralkove hiše. G. dvorni svetnik J. Dralka je dal ravno te dni prav okusno prenoviti svojo hišo, kjer je nastanjena pošta. Hiša ima prav praznično obleko, kazi jo edinole firma c. kr. pošte. Upajmo, da nam c. kr. poštni erar preskrbi tudi nov napis, ki bo odgovarjal razmerju kranjskega prebivalstva. Pri tej priliki izražamo tudi željo, da dobi c. kr. poštni urad tudi »uradne ure« — a ne samo »Amtsstunden« — na vratih namreč.
Gorenjec, 28. 08. 1909

Nerealizirano

Radovljiške novice – načrt za bolnišnico (nerealizirano). Stara šola in šolski vrt sta bila pretečeni teden na javni dražbi prodana. Šolo je kupil g. Bahovec, trgovec iz Ljubljane za 7000 K, šolski vrt (pod »Oblo gorico« pri novih hišah) pa tukajšnji zdravstveni zastop, kjer se namerava sezidati okrajna bolnišnica. Bolnišnica je v Radovljici jako potrebna. Pripomniti pa moramo, da ta prostor ni nikakor za bolnišnico pripraven. Ne glede na to, da je prostor majhen, ter samo za zgradbo poslopja zadosti velik, ne pa tudi za vrt (prostori bolnišnice imajo ter morajo imeti obširne vrtove in izprehajališča), uvaževali se mora tudi njegova lega. Šolski vrt je kakih 100 korakov oddaljen od novih hiš, torej v kraju, kjer se mesto najbolj razširja. Torej na takem kraju naj se napravi bolnišnica in takorekoč zazida prostor razširjajočemu se mestu. – Nihče ne bo postavil hiše blizu bolnišnice, vsak kdor zida novo hišo, izkuša dobiti za isto tak prostor, kjer bi prihajal svež zrak v sobe. – Koliko bodo vredna stanovanja v imenovanih novih hišah potem ako se zgradi bolnišnica? Gotovo se bodo hišni najemniki ali izselili ali pa zahtevali, da se jim najemščina izdatno zniža, ker v njih sobah ne bodo več uživali svežega gorskega zraka izpod Stola, temveč smrad razkuževalnih sredstev iz bolnišnice. Poglejmo v večja mesta! Ali niso umno zgrajene bolnišnice vse zunaj mesta? Upamo, da bodo hišni lastniki, kakor tudi občinski zastop pravočasno posegli vmes in preprečili to namero, katera bi znala imeti za vedno slabe posledice za razvijajoče se mesto Radovljico. – Kakor čujemo, okrajni šolski svet ni potrdil te prodaje. Zato sklep okrajnega šolskega sveta iskreno pozdravljamo.

Gorenjec, 23. 12. 1905

Ostali članki povezani z gradbeno dejavnostjo, pred 1911

Fajdigova uta. Iz Radovljice. Pred kratkim se je pred tukajšnjim kazenskim sodiščem vršila zanimiva razprava. Znani klerikalec Ivan Fajdiga, vinski trgovec, ali kakor se sam imenuje: slovenski časnikar in pisatelj v Radovljici, je postavil predlanskim zunaj mesta na svetu svoje žene leseno uto, okrog nje pa dal polje nasejati s samim ovsom, v katerem je potem s svojo nezrelo pestunjo pri belem dnevu iskal svinčnik. Tako je neki sam rekel, ko so mu ljudje očitali njegove špase za ovsom in v ovsu. Letos jeseni pa se je začela tista zabavna hišica ponoči preseljevati iz kraja v kraj. kakor nekdanj Marijina hišica. Najprej je bila prenesena k cesti, ki pelje v Lesce in ko jo je potem dal njen lastnik postaviti zopet nazaj na njeno prvotno stojišče, se je kmalu potem Fajdigova utica preselila še bolj daleč kakor prvič, in sicer na drugo stran ceste na mali grič. ki ga imenujejo Atilov grob. Tu je stala tako dolgo, da jo je raznesel veter. Komu se je zljubilo

prenašati Fajdigovo uto, tega se dolgo ni moglo zvedeti. Sumilo pa se je, da so morali biti to le kaki rokodelski učenci in pomočniki. Prejšnji mesec pa so prišla na dan imena tistih, ki so prenašali Fajdigovo uto po neki klepetavi ženski, ki je vedela to skrivnost ter jo izdala Fajdigi, ker so se ji doličniki nekaj zamerili in to so bili res rokodelski pomočniki in učenci. Fajdiga jih je takoj ovadil kazenskemu sodišču zaradi poškodbe tuje lastnine, a sodišče je vse storilce oprostilo v razlogom, da Fajdigova zabavna hišica ni bila poškodovana, ampak samo prenesena. Fajdiga se je zoper to rzsodbo baje priložil.

Gorenjec, 14. 01. 1905

Stavbena družba v Radovljici, reg. zadruga z omejeno zavezo, je na svojem zadnjem občnem zboru sklenila razdruženje družbe. Na podlagi tega sklepa se je prodala hiša št. 68. V Radovljici na javni dražbi za 27.000 K. Hišo je kupila mestna hranilnica v Radovljici.

Gorenjec, 09. 11. 1907

Radovljica – proti Lescam, ok. 1935

Vir: arhiv Zvone Razinger (Foto: Vengar, detajl)

Op.: Ker je slika novejša kot naša tema, sta na detajlu vidni tudi:
Magistrova vila in prva hiša na kasnejši kopališki ulici – Čebuljeva vila.

.....

Vila dr. Vovesa, 2015

Hiša med. univ. dr. Jana Vovesa (1867-1938) je bila skrita med večje stavbe. Tako nam še vedno ni uspelo najti dobre fotografije te hiše izpred stotih let. Zato to (upamo, da začasno) vrzel dopolnjujemo s fotografijo Vovsove vile – posneto v januarju 2015. V tekstu pa ste že opazili detajl razglednice iz ok. 1925.

Vila dr. Vovesa, 2015
Vir: foto Goran Lavrenčak - DAR

.....

Pripravil: Goran Lavrenčak - DAR

Prvič objavljeno, 18. 01. 2015

Zadnjič dopolnjeno: 15. 10. 2016

